

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
III kadencja

Druk nr 1419

Warszawa, 7 października 1999 r.

Prezes Rady Ministrów
RM 10-115-99

Pan
Maciej Płażyński
Marszałek Sejmu
Rzeczypospolitej Polskiej

Na podstawie art. 118 ust. 1 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. przedstawiam Sejmowi Rzeczypospolitej Polskiej projekt ustawy

– o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

W załączeniu przedstawiam także opinię dotyczącą zgodności proponowanych regulacji z prawem Unii Europejskiej.

Jednocześnie uprzejmie informuję, że do reprezentowania stanowiska Rządu w toku prac parlamentarnych został upoważniony Minister Pracy i Polityki Socjalnej.

Z poważaniem

(-) Jerzy Buzek

U S T A W A

z dnia

o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.

Art. 1.

W ustawie z dnia 14 grudnia 1994 r. o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu (Dz.U. z 1997 r. Nr 25, poz. 128, Nr 28, poz. 153, Nr 41, poz. 255, Nr 63, poz. 403, Nr 93, poz. 569, Nr 107, poz. 692, Nr 121, poz. 770, Nr 123, poz. 776, z 1998 r. Nr 66, poz. 431, Nr 106, poz. 668, Nr 108, poz. 684, Nr 137, poz. 887, Nr 162, poz. 1112, 1118 i 1126 oraz z 1999 r. Nr 60, poz. 636) w art. 37n wprowadza się następujące zmiany:

- 1) w ust. 1 wyrazy „ust. 2-3” zastępuje się wyrazami „ust. 2”;
- 2) w ust. 2 skreśla się wyrazy „z zastrzeżeniem ust. 3”;
- 3) skreśla się ust. 3.

Art. 2.

W ustawie z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz.U. Nr 137, poz. 887, Nr 162,

poz. 1118 i 1126 oraz z 1999 r. Nr 26, poz. 228, Nr 60, poz. 636, Nr 72, poz. 802, Nr 78, poz. 875) po art. 118a dodaje się art. 118b w brzmieniu:

„Art. 118b. W latach 2000 - 2001 FUS mogą być udzielane pożyczki z budżetu państwa.”.

Art. 3.

W ustawie z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 oraz z 1999 r. Nr 38, poz. 360, Nr 70, poz. 774, Nr 72, poz. 801 i 802) wprowadza się następujące zmiany:

1) art. 103 otrzymuje brzmienie:

„Art. 103.1. Prawo do emerytur i rent ulega zawieszeniu lub świadczenia te ulegają zmniejszeniu na zasadach określonych w art. 104-106.

2. Przepisu ust. 1 nie stosuje się do emerytów, którzy ukończyli 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni).
3. Prawo do emerytur osób, które nie ukończyły 60 lat (kobiety) lub 65 lat (mężczyźni), ulega zawieszeniu bez względu na wysokość przychodu, o którym mowa w art. 104 ust. 1-6.
4. Prawo do emerytury lub renty może ulec zawieszeniu również na wniosek emeryta lub rencisty.

5. W przypadku zgłoszenia wniosku, o którym mowa w ust. 4, przez jedną z osób uprawnionych do renty rodzinnej, zawieszeniu ulega część renty tej osoby. Wysokości części renty przysługujących pozostałym członkom rodziny nie ulegają zmianie.”;

2) w art. 104:

a) w ust. 7 skreśla się wyraz „emerytury,”,

b) w ust. 8 w pkt 1 skreśla się wyrazy „emerytury lub”.

Art. 4.

Ustawa wchodzi w życie z dniem 1 stycznia 2000 r.

10/11/om

U Z A S A D N I E N I E

1. Projekt ustawy przewiduje wykreślenie w ustawie o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu przepisów przewidujących możliwość równoczesnego pobierania przez uprawnione osoby zasiłków przedemerytalnych lub świadczeń przedemerytalnych oraz wynagrodzenia lub innych dochodów w wysokości nie przekraczającej miesięcznie połowy najniższego wynagrodzenia z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej.

Propozycja dotycząca wyeliminowania możliwości równoczesnego pobierania zasiłku przedemerytalnego lub świadczenia przedemerytalnego oraz osiągania dochodów z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej wynika przede wszystkim z tego, że:

- 1) wprowadzenie dla osób tracących pracę, którzy posiadają długoletni staż pracy, zasiłków przedemerytalnych i świadczeń przedemerytalnych wypłacanych do czasu uzyskania prawa do emerytury, miało na celu zapewnienie tym osobom osłony socjalnej, a jednocześnie, w wyniku ich dezaktywizacji zawodowej, zwiększenie szansy na uzyskanie zatrudnienia przez bezrobotnych, a w szczególności absolwentów,
- 2) możliwość równoczesnego pobierania zasiłków i świadczeń przedemerytalnych oraz osiągania docho-

dów z pracy powoduje, że część tych osób nadal pracując (na części etatu) ogranicza możliwości uzyskania zatrudnienia przez osoby bezrobotne, nie spełniające warunków do nabycia tych świadczeń,

- 3) zgodnie z przepisami ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, osoby uprawnione do zasiłków i świadczeń przedemerytalnych, w przypadku podjęcia zatrudnienia lub innej pracy zarobkowej - nie tracą prawa do tych świadczeń, lecz ulegają one jedynie zawieszeniu.

Szacuje się, że przyjęcie powyższych zmian ograniczy wydatki z Funduszu Pracy na zasiłki i świadczenia przedemerytalne o około 120 mln zł.

2. Nowelizację ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych proponuje się z uwagi na możliwość zaistnienia problemów, z zachowaniem płynności finansowej FUS w latach 2000 - 2001. Niedobór finansowy FUS, jaki zaistniał w 1999 r., wymagający zaciągnięcia kredytów komercyjnych i pożyczki z budżetu państwa, może mieć swoje konsekwencje trudne do przewidzenia w latach następnych. Obecnie wiadomo, że potrzeba spłaty kredytów komercyjnych na początku 2000 r. może doprowadzić do konieczności zaciągnięcia pożyczki z budżetu państwa.

Aby ograniczyć do minimum ryzyko zagrożeń dotyczących terminowej wypłaty świadczeń finansowanych z przychodów FUS, proponuje się wprowadzenie w latach 2000 - 2001 możliwości zaciągania przez FUS pożyczek z budżetu państwa. W każdym roku kwota pożyczki powinna być określona w ustawie budżetowej.

3. Projekt zmiany ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewiduje wyeliminowanie możliwości pobierania wcześniejszej emerytury przez osobę, która nie osiągnęła wieku emerytalnego (60 lat - kobieta, 65 lat - mężczyzna), jeżeli uzyskuje przychody z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniami społecznymi.

W polskim ustawodawstwie, regulującym kwestię zawieszania lub zmniejszania emerytury z powodu osiągania przychodów z pracy, obowiązuje dotychczas rozwiązanie kompromisowe, umożliwiające tzw. wcześniejszym emerytom, tzn. osobom, które nie osiągnęły jeszcze wieku emerytalnego (60 lat - kobieta, 65 lat - mężczyzna), łączenie przychodów z pracy z prawem do pobierania emerytury, wprowadzając w tym zakresie pewne ograniczenia. Osiąganie przychodu z pracy do wysokości 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy, ostatnio ogłoszonego przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego, nie rzutuje na prawo do pobierania pełnej kwoty wcześniejszej emerytury. Zarobki między 70% a 130% tego wynagrodzenia wpływają na zmniejszenie pobieranej emerytury, jednak o kwotę nie większą niż tzw. część socjalna. Dopiero przychody powyżej 130% wyżej wymienionego wynagrodzenia powodują zawieszenie wypłaty emerytury. Prawo do pobierania pełnej emerytury, niezależnie od wysokości przychodów z pracy zarobkowej, mają emeryci, którzy osiągnęli wiek 60 lat - kobieta, 65 lat - mężczyzna.

Ocena społecznych i ekonomicznych skutków obecnie obowiązujących rozwiązań w zakresie możliwości łączenia wcześniejszej emerytury z przychodami z pracy zarobkowej skłoniła Rząd do przedstawienia propozycji nowelizacji art.103 i 104 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zmierzającej do wprowadzenia zasady całkowitego zawieszania wypłaty wcześniejszej emerytury przysługującej osobie, która nie osiągnęła jeszcze ustawowego wieku emerytalnego - bez względu na wysokość przychodów z pracy zarobkowej.

Zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania. W związku z tym podstawową przesłanką emerytalno-rentowego ubezpieczenia społecznego jest zapewnienie środków utrzymania osobom w wieku poprodukcyjnym oraz osobom niezdolnym do pracy. Wcześniejsza emerytura nie może być traktowana jako dodatek do wynagrodzenia, ponieważ przyznawano ją w celu zapewnienia środków utrzymania osobie zmuszonej zrezygnować z utrzymywania się z pracy zarobkowej, np. z powodu całkowitej niezdolności do pracy, długoletniego wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze, konieczności podjęcia osobistej opieki nad dzieckiem wymagającym specjalnej troski, czy też wskutek likwidacji zakładu pracy (stanowiska pracy). Taka intencja wprowadzenia instytucji wcześniejszej emerytury niewątpliwie koliduje z możliwością pobierania tego świadczenia i kontynuowania pracy zarobkowej.

łączenie dochodów z pracy z jednoczesnym pobieraniem świadczeń przez osoby, które skorzystały z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę, prowadzi do sytuacji, w której uzyskanie statusu „wcześniejszego emeryta” wiąże się z polepszeniem sytuacji materialnej pewnej grupy osób i tym samym stawia te osoby na pozycji uprzywilejowanej.

Nie należy oceniać statusu pracującego emeryta w oderwaniu od:

- 1) poziomu życia naszego społeczeństwa i istniejącego bezrobocia,
- 2) obciążeń pracodawcy (wysoka składka na ubezpieczenie) i budżetu państwa (dotacje),
- 3) istniejących w systemie emerytalnym preferencji, wyrażających się w możliwości skorzystania z prawa do emerytury w wieku znacznie niższym od ogólnie przyjętego za obowiązujący (60 lat dla kobiet i 65 lat dla mężczyzn). Umożliwienie łączenia wcześniejszej emerytury z osiągnięciem przychodu z tytułu kontynuowania pracy oznacza w konsekwencji preferowanie niektórych grup zawodowych, dla których wcześniejsza emerytura stała się jedynie dodatkiem do osiągniętych dochodów z tytułu pracy.

Liczba emerytów pracujących w gospodarce narodowej wynosi około 0,6 mln. Szacuje się, że około 0,5 mln osób to emeryci z systemu pracowniczego. Jak wynika ze struktury wieku tych osób około 156 tys. jest w wieku niższym niż emerytalny i pobiera emeryturę

z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Zakłada się, że wprowadzenie całkowitego zawieszenia prawa do wcześniejszej emerytury przysługującej osobie w wieku niższym niż emerytalny spowoduje, że około 5% emerytów zdecyduje się na kontynuowanie pracy, a tym samym nastąpi zawieszenie wypłaty świadczenia. Ponadto przepis ten skłoni około 30% potencjalnych „młodszych emerytów” do opóźnienia momentu przejścia na emeryturę w 2000 r. przeciętnie o kilka miesięcy. Gdyby przyjąć, że w 2000 r. potencjalnych „młodszych emerytów” byłoby około 60 tys., to w przypadku pozbawienia możliwości łączenia pobierania emerytury z pracą, około 18 tys. osób opóźniłoby przejście na emeryturę w 2000 r. średnio o kilka miesięcy. Szacunkowe zmniejszenie wydatków z FUS w warunkach finansowych 2000 r. wyniosłoby w związku z tym maksymalnie około 700 mln zł.

Przyjęcie zaproponowanych zmian ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz ustawy o emeryturach i rentach z FUS pozwoli na ograniczenie wydatków o około 820 mln zł.

10/12/om

KOMITET INTEGRACJI EUROPEJSKIEJ

p.o. SEKRETARZA

Paweł Samecki

Podsekretarz Stanu

Sekr.Min.PS / 2369 / 99 / DHP-rj

Warszawa, 22.09.99

Pan

Aleksander Proksa

Sekretarz Rady Ministrów

Opinia o zgodności projektu ustawy o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu oraz w ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, z prawem Unii Europejskiej, wyrażona na podstawie art. 2 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 8 sierpnia 1996 r. o Komitecie Integracji Europejskiej (Dz. U. Nr 106, poz. 494) przez p.o. Sekretarza Komitetu Integracji Europejskiej, Pawła Sameckiego działającego z upoważnienia Przewodniczącego Komitetu Integracji Europejskiej.

Szanowny Panie Ministrze,

W związku z przedłożonym projektem ustawy (pismo nr RM-10-115-99) pozwalam sobie wyrazić następującą opinię:

Przedmiot projektowanej nowelizacji w.w. ustaw nie jest objęty zakresem prawa Unii Europejskiej.

Z poważaniem

Z up. Sekretarza Komitetu
Integracji Europejskiej
PODSEKRETARZ STANU

Jarosław Pietras

Do uprzejmej wiadomości:

Pani Ewa Lewicka
Sekretarz Stanu
Ministerstwo Pracy i Polityki
Socjalnej

SEJM
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ
III kadencja

Druk nr 1419-A

Warszawa, 17 listopada 1999 r.

Prezes Rady Ministrów
RM 10-115-99

PAN
MACIEJ PŁAŻYŃSKI
MARSZAŁEK SEJMU
RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Szanowny Panie Marszałku,

Uprzejmie przedstawiam AUTOPOPRAWKĘ
do przekazanego Sejmowi Rzeczypospolitej
Polskiej w dniu 7 października 1999 r.
projektu ustawy

- o zmianie ustawy o zatrudnieniu
i przeciwdziałaniu bezrobociu, us-
tawy o systemie ubezpieczeń spo-
łecznych oraz ustawy o emeryturach
i rentach z Funduszu Ubezpieczeń
Społecznych.

Z poważaniem

/-/ Jerzy Buzek

Tłoczono z polecenia Marszałka Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

---

Skierowano do druku 17 listopada 1999r.

A U T O P O P R A W K A

do projektu ustawy o zmianie ustawy o zatrudnieniu i przeciwdziałaniu bezrobociu, ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (druk sejmowy nr 1419)

1) tytułowi ustawy nadaje się brzmienie:

„ustawa z dnia ..... o zmianie ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych oraz ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych.”;

2) skreśla się art. 1;

3) w art. 3:

a) w pkt 1 w proponowanym brzmieniu art. 103 ust. 3 po wyrazach „65 lat (mężczyźni)” dodaje się wyrazy „i które prawo to nabyły po dniu 31 grudnia 1999 r.”,

b) skreśla się pkt 2.

U Z A S A D N I E N I E

1. Nowelizację ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych proponuje się z uwagi na możliwość zaistnienia problemów z zachowaniem płynności finansowej FUS w latach 2000-2001. Niedobór finansowy FUS, jaki zaistniał w 1999 r., wymagający zaciągnięcia kredytów komercyjnych i pożyczki z budżetu państwa, może mieć swoje konsekwencje trudne do przewidzenia w latach następnych. Obecnie wiadomo, że potrzeba spłaty kredytów komercyjnych na początku 2000 r. może doprowadzić do konieczności zaciągnięcia pożyczki z budżetu państwa.

Aby ograniczyć do minimum ryzyko zagrożeń dotyczących terminowej wypłaty świadczeń finansowanych z przychodów FUS, proponuje się wprowadzenie w latach 2000 - 2001 możliwości zaciągania przez FUS pożyczek z budżetu państwa. W każdym roku kwota pożyczki powinna być określona w ustawie budżetowej.

2. W polskim ustawodawstwie, regulującym kwestię zawieszania lub zmniejszania emerytury z powodu osiągnięcia przychodów z pracy, obowiązuje dotychczas rozwiązanie kompromisowe, umożliwiające tzw. wcześniejszym emerytom, tzn. osobom, które nie ukończyły jeszcze wieku emerytalnego (60 lat - kobieta, 65 lat - mężczyzna), łączenie przychodów z pracy z prawem do pobierania

emerytury, wprowadzając w tym zakresie pewne ograniczenia.

Projekt zmiany ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przewiduje wyeliminowanie możliwości pobierania wcześniejszej emerytury przez osobę, która nie osiągnęła wieku emerytalnego (60 lat - kobieta, 65 lat - mężczyzna), jeżeli uzyskuje przychody z tytułu zatrudnienia, innej pracy zarobkowej lub pozarolniczej działalności gospodarczej objętej ubezpieczeniami społecznymi. Przepis ten miałyby jednak zastosowanie wyłącznie do osób, które uzyskają prawo do wcześniejszej emerytury po dniu 31 grudnia 1999 r. Osoby, które dopiero zamierzają wystąpić o przyznanie im wcześniejszej emerytury, podejmowałyby tę decyzję ze świadomością, że w razie podjęcia pracy nie będą miały prawa do równoczesnego pobierania emerytury, bez względu na wysokość przychodu uzyskiwanego z pracy objętej ubezpieczeniami społecznymi.

Osoby, które prawo do wcześniejszej emerytury nabyły przed dniem 1 stycznia 2000 r., zachowałyby możliwości osiągania przychodów z pracy i pobierania świadczenia na dotychczasowych zasadach. Mogłyby więc pobierać pełną emeryturę i osiągać przychód z pracy do wysokości 70% przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia za kwartał kalendarzowy ostatnio ogłoszony przez Prezesa Głównego Urzędu Statystycznego. Przychody między 70% a 130% tego wynagrodzenia powodowałyby zmniejszenie pobieranej emerytury, jednak o kwotę nie większą niż tzw. część socjalna. Dopiero przychody powyżej 130%

wyżej wymienionego wynagrodzenia uzasadniałyby zawieszenie wypłaty emerytury.

Nadal obowiązywałaby zasada, że prawo do pobierania pełnej emerytury, niezależnie od wysokości przychodów z pracy zarobkowej, mają emeryci, którzy osiągnęli wiek 60 lat - kobieta, 65 lat - mężczyzna. Dotyczyłaby ona wszystkich emerytów, niezależnie od tego, czy prawo do świadczenia nabyli przed, czy po dniu 1 stycznia 2000 r.

Ocena społecznych i ekonomicznych skutków obecnie obowiązujących rozwiązań w zakresie możliwości łączenia wcześniejszej emerytury z przychodami z pracy zarobkowej skłoniła Rząd do przedstawienia propozycji nowelizacji art. 103 i 104 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. Nr 162, poz. 1118 z późn. zm.), zmierzającej do wprowadzenia zasady całkowitego zawieszania wypłaty nowo przyznawanych wcześniejszych emerytur, w razie podjęcia przez emeryta pracy zarobkowej - bez względu na wysokość przychodów z pracy zarobkowej. Dopiero po osiągnięciu ustawowego wieku emerytalnego mogłyby pobierać emeryturę i zarobkować bez żadnych ograniczeń.

Zasadniczą rolę w ubezpieczeniu społecznym odgrywa powiązanie prawa do świadczenia z brakiem środków utrzymania. W związku z tym podstawową przesłanką emerytalno-rentowego ubezpieczenia społecznego jest zapewnienie środków utrzymania osobom w wieku poprodukcyjnym oraz osobom niezdolnym do pracy. Wcześniejsza emerytura nie może być traktowana jako

dodatek do wynagrodzenia, ponieważ przyznawano ją w celu zapewnienia środków utrzymania osobie zmuszonej zrezygnować z utrzymywania się z pracy zarobkowej, np. z powodu całkowitej niezdolności do pracy, długoletniego wykonywania pracy w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze, konieczności podjęcia osobistej opieki nad dzieckiem wymagającym specjalnej troski, czy też wskutek likwidacji zakładu pracy (stanowiska pracy). Taka intencja wprowadzenia instytucji wcześniejszej emerytury niewątpliwie koliduje z możliwością pobierania tego świadczenia i kontynuowania pracy zarobkowej.

Łączenie dochodów z pracy z jednoczesnym pobieraniem świadczeń przez osoby, które skorzystały z możliwości przejścia na wcześniejszą emeryturę, prowadzi do sytuacji, w której uzyskanie statusu „wcześniejszego emeryta” wiąże się z polepszeniem sytuacji materialnej pewnej grupy osób i tym samym stawia te osoby na pozycji uprzywilejowanej.

Nie należy oceniać statusu pracującego emeryta w oderwaniu od:

- poziomu życia naszego społeczeństwa i istniejącego bezrobocia,
- obciążeń pracodawcy (wysoka składka na ubezpieczenie) i budżetu państwa (dotacje),
- istniejących w systemie emerytalnym preferencji, wyrażających się w możliwości skorzystania z prawa do emerytury w wieku znacznie niższym od ogólnie przyjętego za obowiązujący (60 lat dla kobiet

i 65 lat dla mężczyzn). Umożliwienie łączenia wcześniejszej emerytury z osiągnięciem przychodu z tytułu kontynuowania pracy oznacza w konsekwencji preferowanie niektórych grup zawodowych, dla których wcześniejsza emerytura stała się jedynie dodatkiem do osiągniętych dochodów z tytułu pracy.

Przyjęcie zaproponowanych zmian ustawy o emeryturach i rentach z FUS pozwoli na ograniczenie wydatków w FUS o około 157 mln zł w 2000 r.